

Gemeente Voorburg fiks aangepakt voor verstoren van reigernesten

Rob Tolk

Een plaatselijke krant in Voorburg typeerde bovengenoemd voorval aardig in haar redactioneel commentaar van begin januari 1988:

'Nauwelijks heeft burgemeester Eenhoorn in zijn nieuwjaarstoespraak de bedoeling van het vieren van 2000 jaar Voorburg uiteengezet, namelijk om ook buiten de gemeentegrenzen de aandacht op de gemeente Voorburg te vestigen of zijn wens wordt verhoord. In alle landelijke en plaatselijke dagbladen stond de gemeente breed uitgemeten, als de gemeente die de Vogelwet overtreden heeft door het - zonder vogelvergunning H - uithalen van nesten van de Blauwe Reiger in het park 'Vreugd en Rust' in Voorburg'.

De veroordeling van de gemeente door de kantonrechter tot een voorwaardelijke boete van f 5.000,- met een proeftijd van een jaar, met als bijkomende bepaling dat f 5.000,- moet worden overgemaakt naar de Vereniging voor Vogelbescherming De Haag en Omstreken, was het voorlopig einde van een zaak die begin maart 1987 door voornoemde Vereniging en de Vogelwerkgroep Vlietland aan de kaak werd gesteld.

Een verslag van de activiteiten van Tom Loorij en Rob Tolk in deze brandende kwestie.

Park 'Vreugd en Rust'

Park 'Vreugd en Rust' is één van de oude voormalige buitenplaatsen die gelegen langs de Vliet, nog herinneren aan vroeger tijden. Groen van Prinsterer woonde er onder meer in de vorige eeuw. Veel is veranderd sindsdien. De buitenplaats is een openbaar park geworden, maar behoort, te zamen met de nabijgelegen oude dorpskern van Voorburg tot het zogenaamde 'beschermde dorpsgezicht' en valt onder het toezicht van de Rijksdienst Monumentenzorg.

De bomen in het park, waaronder veel oude Beuken, vormen een belangrijk onderdeel van beschermd dorpsgezicht.

In het begin van de jaren tachtig vestigden zich in verschillende buitenplaatsen langs de Vliet in Rijswijk, Leidschendam en Voorburg na een afwezigheid van zo'n vijftig jaar (Tolsma 1929 noemt de Blauwe Reiger als broedvogel op buitenplaatsen in Voorburg in de jaren twintig) weer kolonies van de Blauwe Reiger, zo ook in 'Vreugd en Rust' sinds 1983. Van twee nesten in 1983 groeide de kolonie tot maximaal 26 nesten in 1986.

Park 'Vreugd en Rust' is een oude voormalige buitenplaats langs de Vliet.

Foto: Rob Tolk.

Beleid van de Gemeente Voorburg

De aanwezigheid van de kolonie Blauwe Reigers baarde de gemeente kennelijk zorgen, want in 1985 nam wethouder Wijnants van Openbare Werken contact op met Tom Loorij, de secretaris van de Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken die in Voorburg woont, over de mogelijkheid om een 'ontmoedigingsbeleid' zoals de gemeente dit pleegt te noemen, te voeren ten aanzien van de Blauwe Reigers.

Deze gaf de wethouder te kennen dat de Blauwe Reiger een beschermde vogelsoort is en dat

— nesten slechts bij hoge uitzondering verstoord mogen worden en dan nog alleen indien een Vogelvergunning H in het kader van de Vogelwet is aangevraagd en verleend.

— een actie tegen de reigers zijns inziens niet gerechtvaardigd was en dat er van schade aan de bomen geen sprake was;

— de reigerkolonie in het park het beeld van het park verlevendigt en educatief gezien van betekenis is.

Tevens werd tijdens dit onderhoud afgesproken dat, indien men overwoog om iets te on-

dernemen, contact zou worden opgenomen met de vereniging.

Groot en onaangenaam was dan ook de verrassing toen begin maart 1987 wandelaars in 'Vreugd en Rust' de Haagse Vogelbescherming waarschuwden dat de Plantsoenen dienst nesten van reigers had uitgehaald met daarin zelfs eieren.

Tegenacties van de kant van de Haagse Vogelbescherming

Ondergetekenden kwamen vervolgens snel in actie. Nadat bij de gemeente navraag was gedaan en bleek dat het verwijderen van de nesten zonder een Vogelvergunning H was gebeurd, werden verschillende instanties benaderd.

Gemeentebestuur/gemeenteraad

Toevallig was er op de avond dat wij actie ondernamen, een Commissievergadering van Openbare Werken, waar wij door middel van het spreekrecht de zaak aan de orde konden stellen.

De gemeenteraad bleek - op voorspraak van een oud-gemeenteraadslid 'natuurbescher-

In 1983 vestigde de Blauwe Reiger zich als broedvogel in het park 'Vreugd en Rust' te Voorburg.

Foto: A.C. Zwaga.

mer' - goedkeuring gegeven te hebben aan het voeren van 'ontmoedigingsbeleid' ten aanzien van de reigers zonder evenwel te hebben gesanctioneerd dat bij een dergelijk optreden de wet zou worden overtreden.

Er werd veel geschermd met de kreet dat de reigers de bomen ernstige schade toebrechten door de zuurheid van hun uitwerpselen. Op onze vraag of hier een onderzoek aan ten grondslag lag, kregen wij een ontwijkend antwoord en een verwijzing naar het landgoed 'Duivenoorde' in Voorschoten.

Verder verdedigde de wethouder zich door op te merken dat voor de handelingen van Openbare Werken geen vergunning nodig was, omdat het broedseizoen nog niet begonnen was en dat de nesten verlaten waren. De aanwezigheid van eieren ontkrachtte natuurlijk meteen dit argument, maar ook in de rest van het jaar kan in het Voorburgse geval niet van verlaten van de nesten gesproken worden. In herfst en winter komt een aantal vogels 's avonds op de nesten slapen. Zij trekken niet weg en vroeg in het jaar soms zelfs al half december worden de nesten weer betrokken voor nestbouw, nestversterking, balts en dergelijke. Dit maakt allemaal deel uit van de voorbereiding tot het broeden en het storen van dit proces is verstoren in de zin van de Vogelwet (zie Buve & Drijver 1937, bladzijde 71).

Bij een volgende Commissievergadering zijn wij op de zaak teruggekomen en Tom Loorij heeft een stuk voorbereid over de Blauwe Reiger, zodat het gemeentebestuur en de raad kennis konden nemen van veel belangrijke feiten over de Blauwe Reiger.

— Pers

Doordat wij beiden bij de strijd om het behoud van de Meeslouwerpolder betrokken waren, kenden wij maar al te goed de waarde van een uitgebreide publiciteit.

Bij de commissievergaderingen was de pers aanwezig. Regelmatig namen wij bij belangrijke gebeurtenissen even contact op en verstrekten zoveel mogelijk informatie. In een latere fase werd ook Radio West benaderd. Het werkte over het algemeen prima.

— Vogel- en natuurbeschermingsinstanties

Nadat zekerheid verkregen was over het feit dat de gemeente zonder de Vogelvergunning H de nesten had verwijderd, werd contact opgenomen met verschillende vogel- en natuurbeschermingsinstanties over de te volgen gedragslijn in deze zaak en voor het verzamelen van literatuur over reigers en bomen, de 'schade'problematiek en de ervaringen in andere kolonies in Nederland.

Gedragsslijn

In overleg met de heer Jaap Taapken van de Stichting 'Het Vogeljaar' en met de landelijke Vogelbescherming werd besloten de zaak hoog op te nemen en op deze manier jurisprudentie uit te lokken over het tijdstip waarop - bij het weghalen van nesten zonder vergunning - sprake is van verstoren van nesten in de zin van de Vogelwet 1936. Uit reacties was gebleken dat meer eigenmachtig optreden voorkwam en dat het stellen van een voorbeeld geen kwaad kon.

— Literatuur

Om beter beslagen ten ijs te komen bij het voorlichten van gemeente en de kranten werd bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Natuurmonumenten, de Stichting Mondiaal Alternatief, het Consulentenschap Natuur, Milieu en Natuurbeheer, de heer A Blok en bovengenoemde instanties geïnformeerd naar literatuur en onderzoek over reigers en bomen. Zie ook 'Het Vogeljaar' 33 (4) : 176-177. Het bekende boek van Blok & Dybbro (1980) over de Blauwe Reiger was de enige literatuurvermelding. Onderzoek naar de invloed van reigers op bomen bleek er niet verricht te zijn.

— Ervaringen in andere reigerkolonies

In dit kader werd overleg gepleegd met de heer Alfred Blok, met Natuurmonumenten, met 'Duivenoorde' en met de heer Jaap Taapken.

De heer Blok kende vele kolonies in Noord-Holland waar de reigers en de bomen zonder problemen samenleefden. Er was wel eens een kwestie geweest van overlast door de uitwerpselen maar dat was geen zaak van schade aan de desbetreffende bomen. Hij verwees ook naar wat hij hier over geschreven had in zijn boek.

Natuurmonumenten was ook zeer duidelijk in zijn reactie. In verschillende bezittingen kwamen kolonies van reigers voor maar bij geen enkele kolonie bestond er een reden tot ingrijpen.

'Duivenoorde' heeft de reigerkolonie waar door de gemeente naar verwezen werd om te onderstrepen dat ingrijpen noodzakelijk is omdat anders de reigers de bomen doen afsterven. De eigenaar is inderdaad de mening toegedaan dat het afsterven van de bomen het gevolg is van de reigerkolonie door enerzijds de uitwerpselen en anderzijds de grote aantallen reigers. Er is nooit een Vogelvergunning H aangevraagd en er is dan ook nooit een onderzoek gedaan naar de exacte oorzaken van het doodgaan van de bomen in het centrale gedeelte van de kolonie. Wel is bekend dat in dit gedeelte in het verleden

Aalscholvers hebben gebroed waarvan aangetoond is dat zij wel een negatieve uitwerking hebben op de bomen waarin zij broeden. Voorts heeft er een tendens bestaan in 'Duivenvoorde' om de kolonie te concentreren in één gedeelte van het landgoed.

De heer Jaap Taapken verwees onder meer naar de reigerkolonie in 'Gooilust' die al vele decennia bestaat en waar reigers en bomen in goede harmonie met elkaar verkeren. Zo zijn er nog vele kolonies te noemen. 'Duivenvoorde' is duidelijk een uitzondering.

— Overleg met de overheidsinstanties

Nadat wij zekerheid hadden verkregen over de afwezigheid van een vergunning voor de gemeente werd in eerste instantie de politie in Voorburg benaderd, maar deze voelde er niet veel voor tegen de eigen baas een proces-verbaal op te maken.

Daarom werd de Algemene Inspectie Dienst (AID) van het Ministerie van Landbouw en Visserij verwittigd en tevens werd er een gesprek gearrangeerd.

Door grote werkdruk duurde het wel even voor er een proces-verbaal uit de bus kwam. Toen bekend was wie de met de zaak belaste Officier van Justitie werd, werd gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de bevindingen van de AID in te zien en om een toelichting te geven op ons streven jurisprudentie over deze materie te verkrijgen en om het

aanbod van de heren Blok en Kramer om als getuige-deskundigen te fungeren.

Bij het ministerie van Landbouw, het Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer en het kabinet van de Commissaris van de Koningin konden wij steeds terecht met vragen over de stand van zaken wat betreft advisering, en vergunningverlening en algemenere vragen over de Vogelwet.

Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer tenslotte adviseerde ons contact op te nemen met de heer Kramer, specialist op het terrein van de Vogelwet.

Aanvraag Vogelvergunning H achteraf

Op 2 april 1987 diende de gemeente Voorburg onder druk van alle commotie en publiciteit in de regionale en plaatselijke pers alsnog een aanvraag voor een vergunning H in bij de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland. Een verzoek op grond van artikel 10 van de Vogelwet en bedoeld voor het regelmatig verwijderen van de nesten.

Er was in hun ogen te meer een reden hiervoor, omdat de blauwe rakkers - om nog eens te benadrukken hoe zinloos de actie van de gemeente was geweest - in betrekkelijk korte tijd weer het normale bestand aan nesten (zo'n vijftien) hadden opgebouwd.

Het Consulentenschap Natuur-, Milieu- en Faunabeheer moet over de noodzaak van het verwijderen van de nesten van een beschermde

Het park heeft vele oude Beuken, een onderdeel van het beschermde dorpsgezicht.

Foto: Rob Tolik.

Het is nog nimmer bewezen dat bomen, waarin Blauwe Reigers broeden, daarvan enige schade ondervinden.

Foto: NDR/Nebelsiek.

vogelsoort een advies uitbrengen waarbij de argumenten welke de omvang van de aangebrachte schade moeten aangeven, worden gewogen en afgezet tegen het belang van de beschermde vogelsoort.

Een dergelijke vergunning is sinds de jaren zestig in Zuid-Holland ten aanzien van Blauwe Reigers niet meer verleend.

Uit de aanvraag - verkregen via het insprekrecht - bleek heel duidelijk dat ons vermoeden dat geen enkel gefundeerd onderzoek aan de bomen in 'Vreugd en Rust' ten grondslag lag aan de schadeclaim van de gemeente. Er werden wat algemene hypothesen naar voren gebracht over inwerking van de zuren uit de uitwerpselen van de reigers op de bast van de bomen met als gevolg stremming van de sapstroom naar de bladeren, afvallen van bladeren en taksterfte. Daarna zou dan weer 'zonnebrand' een kans krijgen. Verwezen werd daarbij naar het landgoed 'Duienvoorde' in Voorschoten, waar de bomen er inderdaad niet fraai bijstaan, maar waar zoals gezegd, eerder Aalscholvers in de kolonie hebben gebroed.

Uit de literatuur is geen onderzoek te vinden waaruit schade aan bomen door reigers blijkt. Blok in zijn monografie over de Blauwe Reiger wijst dit argument dan ook af.

De bevindingen van het adviesorgaan bleken dienovereenkomstig te zijn en begin september werd de gemeente op de hoogte gesteld van het voornemen van de Commissaris der Koningin om geen vergunning te verlenen.

De gemeente was het hiermee niet eens en vroeg om nader materiaal ter staving van haar stelling te mogen aandragen.

Midden november had de gemeente nog steeds geen aanvullende gegevens verstrekt. Daar een onderzoek aan reigers in de maanden september tot en met november niet zo waarschijnlijk leek en zeker geen feiten over schade aan bomen zou opleveren, moesten die gegevens komen uit literatuuronderzoek of aanvullende getuigenverklaringen. Die hadden er na ruim twee maanden al wel kunnen zijn.

Toen de Officier mededeelde dat de rechtszaak op 21 december was vastgesteld, was actie weer geboden.

Wij konden ons niet aan de indruk onttrekken dat de gemeente niet zo'n haast had met een beslissing op hun aanvraag voor een vergunning. Ten slotte had men in september al te horen gekregen dat de kans op een vergunning uiterst klein was en de mogelijkheid om nieuwe feiten aan te dragen uit de literatuur

of onderzoek was -ons inziens- ook niet zo groot.

De mogelijkheid om tijdens de rechtszitting te kunnen schermen met de nog lopende aanvraag voor een Vogelvergunning H was wel belangrijk voor de gemeente. Onze inschatting bleek juist (zie onder het hoofd Rechtszaak).

Omdat het nieuwe broedseizoen al weer haast voor de deur stond en een al dan niet verlenen van een vergunning voor de rechtszaak ook van belang kon zijn, vroegen wij het kabinet van de Commissaris of niet snel tot een beslissing kon worden gekomen.

De desbetreffende ambtebaar deelde onze visie en rappelleerde de gemeente Voorburg. Eind november werden de aanvullende gegevens opgeleverd. Zij bestonden uit enigszins verouderde literatuurgegevens en brieven van de Bomenstichting en van de heer Van Santen van het landgoed 'Duivenvoorde'. Het is ons tot nu door de gemeente niet toegestaan om de laatstgenoemde twee brieven in te zien.

Wel hebben wij vernomen dat ze geen nieuw licht op de feiten werpen en zeker is dat de Bomenstichting alternatieven voor het weghalen van de nesten naar voren brengt voor het geval er sprake mocht zijn van negatieve effecten van de reigers op de bomen.

De bovengenoemde gegevens werden weer door het kabinet van de Commissaris voor

beoordeling naar het Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer doorgezonden. Half december vernamen wij dat de aanvullende gegevens het adviesorgaan niet tot een afwijking van zijn eerder ingenomen negatieve standpunt konden bewegen.

Omdat de tijd drong, probeerden wij te bewerkstelligen dat de erbij betrokken instanties, te weten Officier van Justitie, Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer en de Commissaris van de Koningin, de zaak op tijd kortsloten en mede door het uitstel van de rechtszaak lukte dit wonderwel.

Definitieve afwijzing vergunning

Half januari 1988 kwam de definitieve beslissing op de aanvraag voor een Vergunning H van de Vogelwet af.

Overwogen werd dat, mede gelet op de EEG-Richtlijn van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, voor het verlenen van een vergunning moet vaststaan dat

— ten gevolge van het nestelen belangrijke schade wordt veroorzaakt en

— er bovendien geen andere bevredigende oplossingen bestaan om deze schade te voorkomen;

De gemeente was er niet in geslaagd aan te tonen of aannemelijk te maken dat bedoelde schade werd of zal worden veroorzaakt en dat er bovendien rekening mee gehouden moet worden dat voorzover schade dreigt er

De buitenplaats 'Vreugd en Rust' is nu een openbaar park geworden, waar zich in het begin van de jaren tachtig weer Blauwe Reigers vestigden na zo'n vijftig jaar afwezig te zijn geweest.

Foto: Rob Tolk.

middelen bestaan - anders dan het uithalen van nesten - om een dergelijke mogelijke schade te voorkomen.

De rechtszaak

Uiteindelijk werd de gemeente Voorburg op 21 december 1987 gedagvaard om voor de kantonrechter te verschijnen, maar doordat de rechtbank nog niet alle stukken had ontvangen, werd de zitting verschoven naar begin januari 1988.

De Officier van Justitie legde de gemeente ten laste overtreding van artikel 8 van de Vogelwet: *1. Het zoeken, rapen of uithalen van eieren van beschermde vogels, het verstoren van hun nesten... is verboden. 2. Het pogen eieren van beschermde vogels te rapen of uit te halen en het pogen hun nesten te verstoren is verboden.*

Verweerschrift van de Gemeente Voorburg

De gemeente verweerde zich door de volgende argumenten aan te voeren:

— dat mede gelet op de uitleg die aan artikel 8 moet worden gegeven de gemeente niet het oogmerk had de nesten te verstoren

— dat het voorgaande punt in aanmerking nemende art. 42 van het Wetboek van Strafrecht van toepassing zou zijn, te weten strafuitsluiting in verband met het handelen in de uitoefening van haar overheidstaak ter uitvoering van en ter handhaving van wettelijke voorschriften

— dat nu de gemeente als rechtspersoon is gedagvaard het Openbaar Ministerie niet ontvankelijk verklaard zou moeten worden volgens artikel 51 van het Wetboek van Strafrecht, omdat vervolging en veroordeling van publiekrechtelijke rechtspersonen voor een strafbaar gestelde handeling bij het zich kwijten van een algemene of specifieke bestuurstaat niet mogelijk zou zijn (Hoge Raad, N.J. 1982 - 474; het zogenaamde Gemeente Tilburg-arrest)

— dat het aan de gemeente niet tegengeworpen kan worden dat op het moment van het opruimen van de nesten geen Vogelvergunning H aanwezig was. Volgens art. 10 van de Vogelwet moet de vergunning na aanvraag worden verleend. **Weigering van de vergunning wordt nagenoeg uitgesloten.**

De gemeente benadrukte steeds dat het zo moest optreden, omdat de uitwerpselen van de Blauwe Reiger schadelijk zouden zijn voor de Beuken waarin zij nestelden.

Replik van Officier - Normvervangings bij overheidslichamen

In zijn antwoord trok de OvJ flink van leer tegen de gemeente Voorburg. Hij betoogde:

— dat de gemeente als overheidsinstantie de wet dient te kennen (hoe kan men nog burgers vervolgen voor wetsovertreding en als overheden zich zelf niet aan de wet houden? Er is bij overheidslichamen een algemene normvervangings merkbaar. Men laat zich steeds minder gelegen liggen aan de wet);

— dat de gemeente wist - door het contact met de Haagse Vogelbescherming in een eerdere fase - dat door zo te handelen de Vogelwet werd overtreden

— dat in januari 1987 nog door het ministerie van Landbouw en Visserij een aanschrijving was verzonden waarin er nadrukkelijk op gewezen werd dat voor het verstoren van nesten van beschermde vogels een Vogelvergunning H noodzakelijk is;

— dat er voorts nog de EEG-Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 (gewijzigd bij Richtlijn 85/411/EEG van 25 juli 1985) bestaat - waarbij Nederland tot nu toe nalatig is gebleven in het verwerken van die Richtlijn in zijn nationale wetgeving - die voorschrijft dat het opzettelijk vernielen, beschadigen of weg nemen van vogelnesten in de broedperiode (art. 5,b) alsmede het opzettelijk verstoren (art. 5,c) verboden moet worden.

— Voorts ging hij in op het punt - vanaf welk tijdstip er sprake is van verstoren van nesten van de Blauwe Reiger. In het Voorburgse geval is dat zeker het geval vanaf half januari - begin februari wanneer de reigers weer uitgebreid op de nesten aanwezig zijn, roepen, baltsen en aan oude en nieuwe nesten bouwen (Noot: hoe voorzichtig men moet zijn met het bepalen van vaste periodes of data bleek in de zachte winter 1987/1988 waarin de reigers al half december met deze activiteiten bezig waren en half januari waren alle nesten bezet met reigers). Hij vroeg zich zelfs af of de bescherming van de nesten zich niet uitstrekte over het gehele jaar.

— Ook boog de Officier zich over het argument van de door de reigers aangebrachte schade aan de bomen. Aan de hand van een door getuigedeskundige A. Blok met de AID opgestelde verklaring werd dit element ontzenuwd.

— Tegen de door de gemeente aangevoerde punten van strafuitsluiting van de gemeente en niet-ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie stelde hij dat de gemeente niet wettelijk verplicht was om de nesten weg te halen en dat zij om die reden wel vervolgd kan worden en dat voorts het gelijkheidsbeginsel vraagt in gevallen waarin particulieren vervolgd kunnen worden voor activiteiten die in strijd met de wet zijn, dit ook het geval moet zijn met publiekrechtelijke rechtspersonen.

Onze inspanningen bleken opnieuw hun vruchten af te werpen toen de OvJ mededeelde, dat hij voor de zitting nog contact had opgenomen met het kabinet van de Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland en men had hem toen medegedeeld dat een negatief advies was ontvangen van het Consulent-schap Natuur, Milieu en Faunabeheer met betrekking tot het verlenen van een vergunning en dat men hier niet van af zou wijken. Derhalve geen Vogelvergunning H voor de gemeente, met als gevolg het weer wegvallen van een deel van hun argumentatie.

De eis van de Officier van Justitie

De Vogelwet kent normaliter een boete van maximaal f 300,- dan wel f 500,- bij overtreding en dat stelt natuurlijk niet zo veel voor. De OvJ had echter een verrassing in petto die de gemeente rauw op het lijf moet zijn gevallen.

In speciale gevallen heeft het OM de mogelijkheid om zwaardere vermogensrechtelijke straffen op te leggen. De ernst van de overtreding in aanmerking nemende, de gemeente volledig op de hoogte zijnde van de wettelijke voorschriften dienaangaande, meende hij tot een eis te moeten komen van een voorwaardelijke boete van f 5.000,- met een proeftijd van een jaar met daarbij als bijzondere bepaling dat de gemeente Voorburg f 5.000,- moet overmaken op een rekening van de Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken. Dit laatste bepaalde hij om de gemeente er niet helemaal zonder financiële kleerscheuren af te laten komen en voorts om de vereniging in staat te stellen zijn waakhondfunctie te blijven vervullen.

Uitspraak van de kantonrechter

De kantonrechter maakte onder meer opmerkingen tegen de gemeente over de schadeargumenten van de gemeente, daarbij verwijzend naar het rapport van de heer Blok.

Vervolgens verraste hij door meteen mondeling vonnis te wijzen en mee te delen dat het vonnis ook nog uitgebreid schriftelijk zou worden vastgelegd.

In zijn uitspraak volgde hij de eis van de Officier van Justitie geheel.

Slotopmerkingen:

1. De gemeente Voorburg heeft intussen te kennen gegeven dat het tegen de uitspraak in beroep zal gaan. Met name het betalen van het bedrag van f 5.000,- aan de Haagse Vogelbescherming was niet zo goed gevallen bij het gemeentebestuur en de Raad.

2. Voorlopig kunnen wij tevreden zijn met de uitspraak. Mocht er onverhoopt in hogere in-

stantie iets anders uit de bus komen dan hebben wij de zaak toch uitgebreid in de publiciteit gehad hetgeen de gemeente veel zorgen baarde. Dit zal de gemeente in de toekomst tot voorzichtigheid manen en ook andere potentiële overtreeders zijn gewaarschuwd.

De discussie in de rechtszaal spitste zich meer toe op de niet-ontvankelijkheidsverklaring en strafuitsluitingsgrond dan op het voor ons zo belangrijke punt van 'vanaf welk tijdstip is bij het uithalen van nesten zonder vergunning sprake van het verstoren van nesten in de zin van art. 8 van de Vogelwet'.

De OvJ achtte de kans dat in hoger beroep deze kwestie nog uitgebreid aan de orde komt zeer gering.

3. Als zeer positief hebben wij de contacten met de verschillende overheidsinstanties ervaren. Er bestond een grote bereidheid tot informatieverstrekking en medewerking. Geen spoor van de zo gevreesde bureaucratie. Van de hiervoor genoemde natuurbeschermingsinstanties kregen wij alle steun. Een telefoontje of een afschrift van een door ons verzonden brief leidde er vaak toe dat van daaruit het standpunt nog eens werd bevestigd met het verzoek aan de desbetreffende overheidsinstantie om zorg te dragen voor een goede toepassing van de Vogelwet.

Toegangshek tot het park 'Vreugd en Rust'.
Foto: Gerard de Hoog NFG.

4. Wij zouden er voor willen pleiten dat in de nieuwe 'Vogelwet' duidelijker bepalingen komen over wanneer sprake is van verstoren en ook de interpretatie van het begrip schade moet éénduidig worden als er al voor beschermde vogelsoorten sprake moet zijn van een dergelijke regeling. Met behulp van de heren Blok, Kramer en Taapken konden wij uit de Toelichting op de Wet, zoals die gepubliceerd is in Buve & Drijver (1937), zeker voor ons geval destilleren dat bij het weghalen van nesten zonder Vergunning H eigenlijk het gehele jaar sprake is van verstoren. Maar die mening deelt lang niet iedereen. Rekening moet worden gehouden met nieuwe ecologische inzichten dienaangaande.

5. Tijdens onze activiteiten voor de reigerzaak werd wel duidelijk dat er weliswaar niet zo openlijk als in de Voorburgse zaak - elders ook sprake is van het voeren van een ontmoedigingsbeleid. Het zou goed zijn als vogelaars de kolonies met name in de maanden januari en februari, wanneer de nestbouw en de nestversteviging beginnen, in het oog houden.

Stand van de Blauwe Reiger in Nederland en West-Europa

Een vrij veel gehoorde opmerking van mensen die reageerden op de publiciteit rond de Blauwe Reiger zaak, was dat ze het aantal reigers zo toegenomen vonden en dat je ze werkelijk overal in de stad zag.

Is de blauwe reigerstand werkelijk zo toegenomen in de laatste jaren? Het tegendeel is het geval. De strenge winters van 1978/1979, 1984/1985, 1985/1986 en 1986/1987 hebben de broedpopulatie weliswaar niet gedecimeerd, maar wel gevoelige klappen bezorgd.

Werd de broedpopulatie in 1977 rond de

10.000-11.000 paren geschat, voor 1986 noemt de Sovon-atlas een aantal van 8.000-9.000 paren en in 1987 taxeerde de heer Blok, de Blauwe Reiger-kenner bij uitstek, het bestand op 60-70 procent van het aantal van tien jaar terug een getal dat ook bij de Vogelbescherming viel te beluisteren (achteruitgang met ongeveer 40 procent - 'Vogels', maart/april 1988).

Toch is de constatering in de eerste alinea niet onjuist. In toenemende mate valt in de agglomeratie Den Haag de Blauwe Reiger te bespeuren en wordt hij meer en meer broedend in de stadsparken aangetroffen. Kolonies in de 'Voordes', 'Zeerust', 'Vredenoord', 'Vreugd en Rust', 'Rozenrust', 'Reigersbergen' en 'Ockenburg' zijn in de laatste tien jaar ontstaan. Weliswaar is de omvang van de kolonies nog erg variabel toch kan wel gesteld worden dat de aantallen in de randstad groeien. Bijvoeding in dierenparkjes en in de winters bij vijvers in de gemeentelijke parken is hier niet vreemd aan.

Het biedt de vogels met name in strenge winters een goede mogelijkheid tot overleven en de parken hebben veelal uitstekende nestbomen voorhanden zodat alle voorwaarden aanwezig zijn om daar te bivakkeren. De sterke afname van de Blauwe Reiger door de strenge winters en door de verslechtering van het milieu wordt zo enigszins gecompenseerd.

De verantwoordelijkheid die Nederland heeft met betrekking tot de Blauwe Reiger wordt nog eens geaccentueerd door het feit dat de Nederlandse populatie één kwart tot één derde uitmaakt van het totale Westeuropese broedbestand.

Het moge duidelijk zijn dat Nederland voorzichtig met zijn broedende Blauwe Reigers en hun nestelplaatsen moet omspringen.

■ Rob Tolk (Vogelwerkgroep Vlietland), Oosteinde 21, 2271 EA Voorburg, mede namens Tom Loorij (Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken).

LITTERATUUR:

Blok, A.A. & T. Dybbro (1980): De Blauwe Reiger. Kosmos Vogelmonografieën. Kosmos, Amsterdam/Antwerpen.

Buve, W.B.J. & J. Drijver (1937): De Vogelwet 1936 toegelicht en verklaard. N. Samson N.V., Alphen aan den Rijn.

Cramp, S. et al (1977): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Deel 1 - Ostrich to Ducks. Oxford University Press, Oxford/London.

Sovon (1987): Atlas van de Nederlandse Vogels. Arnhem.

Staal, E. & J. Taapken (1985): In februari reiger nesten verwijderd te Baarn. Het Vogeljaar 33 (4) : 176-177.

Taapken, J. (1987): Groeneveld. De Wijde Blik. Nummer 1 - 1987: 19-24.

Tolsma, W. (1929): 's-Gravenhage als vogelstad. N.V.H.P. Leopold's Uitg.-Mij., 's-Gravenhage.

Vogelbescherming (1988): Jaarverslag 1987. Vogels 8 : 54.

Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland (1981): Randstad en Broedvogels. Gianotten, Tilburg.

Noot:

Nederland heeft de Vogelwet nog steeds niet aangepast aan de EEG-Vogelrichtlijn. In oktober 1987 heeft het Europese Hof uitspraak gedaan op het beroep van de Europese Commissie tegen de Vogelwet 1936 en is grotendeels in het gelijk gesteld. Wij zien nu in de uitspraak op de vergunningaanvraag door de gemeente de verwijzing naar de EEG-Vogelrichtlijn, ondanks dat deze nog steeds niet in onze wetgeving is verwerkt.